

Kužna nevarnost

Matic Majcen

Zapisati, da Steven Soderbergh ustvarja dve vrsti filmov, ene bolj osebno in cinefilsko avtorske, druge pa v svoji komercialnosti odkrito holivudske, je v resnici sila poenostavljeno opisovanje tega samosvojega filmskega avtorja. Čeprav je Soderbergha možno opisati iz obeh vidikov – iz avtorskega je Soderbergh postmodernist, ekstremno bister in vedno dovolj sposoben, da se dobro odreže v najrazličnejših filmskih žanrih in slogih, iz industrijskega pa sila spreten oportunist, založen z dovolj veščinami, da se umešča med tehnično zelo prepričljive režiserje – pa se njegov najnovejši film *Kužna nevarnost* (Contagion, 2011) kaže kot primeren za preseganje te dihotomije, ko nam nazorno pokaže, kako 48-letnik v resnici uteleša različne plati ene in druge skrajnosti znotraj vsakega posameznega filma.

Glede na multiplexovsko naravo *Kužne nevarnosti* se tokratna uganka njegove

dvoumne avtorske pojave vrtil predvsem okrog vprašanja, kako mu kljub poseganju na področje bolj komercialnih izmed njegovih filmov, kot sta *Daleč od oči* (Out of Sight, 1998) in *Oceanovih enajst* (Ocean's Eleven, 2001), gledalcem še vedno uspe vcepiti idejo, da se tudi v teh dostopnejših izdelkih nekje v ozadju še vedno skriva kanček tistega *auteurja*, ki je leta 1989 presenetil filmski festival v Cannesu s *Seksom, lažmi in videotrakovi* (Sex, Lies, and Videotape). Alibi za angažiranje bahave igralske zasedbe z Mattom Damonom, Gwyneth Paltrow, Lawrenceom Fishburneom, s Kate Winslet, z Judeom Lawom in Marion Cotillard na čelu je tokrat ta, da gre pri *Kužni nevarnosti* za poklon režiserju in producentu Irwinu Allenu, pionirju filma katastrofe v dobi politične paranoje v 70. letih minulega stoletja. *Kužna nevarnost* je dejansko v marsičem podobna filmom, kot so *Pozejdonova avantura* (The Poseidon

Adventure, 1972, Ronald Neame in Irwin Allen), *Peklenski stolp* (The Tearing Inferno, 1974, John Guillermin in Irwin Allen), *Flood!* (1976, Earl Bellamy), *Fire!* (1977, Earl Bellamy) in *Morilski roj* (The Swarm, 1978, Irwin Allen), ki so jih krasile mozaične pripovedne strukture, v katerih zbor filmskih zvezdnikov rešuje svet pred kremplji preteče katastrofe, čeravno gre pri Soderberghu za komaj kaj več kot tehnološko posodobljeno in realizmu zvestejšo različico malce bolj nedavne *Izbruha* (Outbreak, 1995, Wolfgang Petersen).

Kot je na premieri v Benetkah poudaril Soderbergh, metafore pri tematiziranju vsega tega pandemijskega kaosa morda res ni, je pa zato lekcija toliko bolj očitna. Parabole o nebrzdanem civilizacijskem napredku in naravi, ki vedno znova vrača udarec, so še vedno brezčasno učinkovite, saj nam mediji tudi v realnosti vedno znova strežejo s primerljivimi, čeprav malce manj fatalnimi dogodki, ki tudi insceniranemu dogajanju v *Kužni nevarnosti* pripišejo status povsem verjetnega scenarija. Seveda, s tisto tipično fiktivno razdaljo, ki resnično travmatično izkušnjo nadomesti z začasno dozo eskapistično zaznamovanega užitka. Suspenz, ki gledalca zadrži napetega v sedežu, je zaradi tega simbiotičnega odnosa med

realno možnostjo in fiktivno domišljijo še kako učinkovit, kar Soderbergh smelo podkrepi še s skrbnim izpostavljanjem časovnega sosledja dogodkov, da bo naša virtualna izkušnja globalnega kaosa še bolj primerljiva realnosti.

Velikopotezno razkazovanje produkcijskih mišic pa nas vodi tudi do drugega vidika tega filma. Vprašanje namreč ni to, ali igralci v *Kužni nevarnosti* dobro opravijo svoje delo (in po pričakovanjih so vsi zares vrhunski), pač pa to, ali so vsi ti obrazi z naslovnim tabloidov res potrebni za konstitucijo dobrega filma. To, da v stransko vlogo znanstvenice Erin Mears postavi igralsko ikono tipa Kate Winslet in ji v vzporednem prehajanju med pripovednimi linijami komajda uspe nameniti nekaj brezizraznih minut na velikem platnu, je gesta, ki jo lahko prepoznamo kot potenciranje Soderberghove avtorske blagovne znamke. Še večja težava tovrstnega zvestega preslikavanja nekega preteklega žanrskega vzorca, kakršni so Allenovi filmi izpred 40 let, pa je v tem, da to s sabo prinese tudi vrsto zastarelih nastavkov pri orisovanju splošne družbene ureditve.

Že večkrat smo ugotavljali (npr. pri Christopherju Nolanu in Matthewu Vaughnu), da lahko na najvišjem nivoju »s sofisticiranega Holivuda« govornimo o novemu valu konservativizma, kar pravzaprav v času takšnih ali drugačnih kriz niti ni tako zelo presenetljivo. Danes nezamisljivi nazor iz *Peklenskega stolpa*, kjer ženske služijo kot seksapilne statistke na mondeni zabavi, medtem ko Steve McQueen in Paul Newman mišičasto rešujeta svet pred ognjenimi zublji, se je v obliki povsem samoumevne patriarhalnosti prikradel tudi v Soderberghovo domnevno posodobitev. V tem smislu sta prikrita nauka tako *Peklenskega stolpa* in *Kužne nevarnosti* povsem ista: predstavnice ženskega spola je potrebno čim prej pospraviti s kriznega žarišča, da bodo lahko moški še naprej neovirano opravljali svoje delo.

Aktualna Soderberghova izjava o nadaljevanju kariere pravi, da bo do svoje napovedane upokojitve posnel le še 3 filme. S kritiškega stališča bi bilo težko reči, da se je kot režiser izpel, čeravno dobrih 20 let njegove kariere sestavlja razvejan opus, v katerem kakovost dobršnega dela filmov pravza-

prav nikoli ni bila vprašljiva. Glede na to, da *Kužna nevarnost* stoji na zabavnejši strani njegovih projektov in da je izpeljan na primerljivo visokem nivoju kot vsak popej, bi razmeroma mlademu režiserju utegnilo biti žal za svojim prezgodnjim odhodom s scene. Jasno, v kolikor besede o njegovi poklicni upokojitvi sploh jemljemo kot popolnoma resne. V dobi raznovrstnih citiranj in poklonov, da ne omenjamo pandemičnih naftalinskih povratkov na popularno sceno, je avtorjeva smrt, tako v biološkem kot v strukturalističnem smislu besede, dandanes očitno res edina gotova stvar.

ANIMATEKA '11

8. MEDNARODNI FESTIVAL ANIMIRANEGA FILMA
8TH INTERNATIONAL ANIMATED FILM FESTIVAL

5-11 DECEMBER LJUBLJANA
KINODVOR
SLOVENSKA KINOTEKA

12-18 DECEMBER MARIBOR
KINO UDARNIK

Tekmovalni program • Otroški in mladinski program Slon
Evropski študentski tekmovalni program • Svetovni jagodni izbor
Retrospektiva Animirani film, glasba, zvok • Fokus na Španijo
Družinski program Slon • Devet celovečernih animiranih filmov
Dve likovni razstavi • Avdio-vizualni koncert Animirana ŠKM banda